

OBSAH

Obsah	5
Seznam zkratek	13
Seznam symbolů	22
Fyzikální konstanty	27
Předmluva.....	29
1 Atmosféra	31
1.1 Zvrstvení atmosféry	31
1.2 Látková struktura atmosféry	33
1.3 Faktory ovlivňující kvalitu ovzduší	35
1.3.1 Sluneční záření	35
1.3.2 Energetická rovnováha Země	37
1.3.3 Rotace Země a Coriolisova síla	38
1.3.4 Přírodní procesy	40
1.3.5 Aktivita lidské společnosti	41
Odbočka 1 Stabilita atmosféry a její vliv na kvalitu ovzduší	46
Odbočka 2 Skleníkový efekt	51
Odbočka 3 Narušení stratosférické ozonové vrstvy	57
Odbočka 4 Historie ochrany ovzduší	61
2 Základy analytických metod	69
2.1 Terminologie	69
2.2 Gravimetrie	76
2.2.1 Konstrukce vah a princip vážení	77
2.2.1.1 Váhy s elektromagnetickou kompenzací sil	78
2.2.1.2 Váhy tenzometrické	78
2.2.1.3 Váhy založené na principu kmitající struny	78
2.2.2 Rozdělení vah s neautomatickou činností	79
2.2.2.1 Ultramikrováhy ($d < 1 \mu\text{g}$; $n > 1 \cdot 10^6 d$)	79
2.2.2.2 Mikrováhy ($d = 1 \mu\text{g}$; $n \approx 1 \cdot 10^6 d$)	79
2.2.2.3 Analytické váhy ($d = 0,1 \text{ mg}$; $n \approx 1 \cdot 10^4 \text{ až } 5 d$)	79
2.2.2.4 Přesné váhy ($d = 1 \text{ mg}$; $n > 1 \cdot 10^4 d$)	79
2.2.2.5 Váhy běžné přesnosti ($d \approx 0,1 \text{ g}$; $n \approx 1 \cdot 10^3 \text{ až } 4 d$)	79
2.2.2.6 Orientační měřidla ($n < 1 \cdot 10^3 d$)	79
2.2.3 Rušivé vlivy a faktory mající vliv na vážení	79
2.2.3.1 Umístění váhy	80
2.2.3.2 Teplota	80

2.2.3.3	Vážení těkavých nebo hygroskopických látek	80
2.2.3.4	Elektrostatické síly	80
2.2.3.5	Magnetické síly	81
2.2.3.6	Gravitace	81
2.2.3.7	Náklon	81
2.2.3.8	Vztlak vzduchu	81
2.2.4	Kalibrace vah	81
2.2.5	Zdroje nejistoty indikace vah	81
2.3	Volumetrie	82
2.3.1	Titrační metody	83
2.3.2	Odměrné nádoby	86
2.3.2.1	Odměrné baňky s jednou ryskou	86
2.3.2.2	Odměrné válce	87
2.3.2.3	Pipety	87
2.3.2.4	Pístová dávkovací zařízení	89
2.4	Elektrochemie	92
2.4.1	Potenciometrické metody analýzy	93
2.4.1.1	Referenční elektrody	95
2.4.1.2	Indikační elektrody	97
2.4.1.3	Charakteristiky	103
2.4.2	Coulometrické metody	104
2.4.2.1	Coulometrie za řízeného potenciálu	104
2.4.2.2	Coulometrie za řízeného proudu	104
2.4.3	Voltametrické metody	105
2.5	Chromatografie	108
2.5.1	Plynová chromatografie	114
2.5.2	Kapalinová chromatografie	123
2.5.2.1	Adsorpční kapalinová chromatografie (chromatografie v normálním modu)	129
2.5.2.2	Kapalinová chromatografie s obrácenými fázemi (RP-HPLC)	130
2.5.2.3	Vylučovací chromatografie	130
2.5.2.4	Iontová chromatografie (IC)	133
2.5.2.5	Detektory používané v kapalinové chromatografii	136
2.5.3	Spojení plynové a kapalinové chromatografie s hmotnostně-spektrometrickou detekcí	139
2.6	Spektrální metody	148
2.6.1	Základní součásti spektrometrických systémů	152
2.6.2	Absorpční spektrometrie	164
2.6.2.1	Infračervená absorpční spektrometrie	165
2.6.2.2	UV/VIS absorpční spektrometrie	167
2.6.2.3	Atomová absorpční spektrometrie	171
2.6.2.4	Bouguerův–Beerův–Lambertův zákon (BBL zákon)	179
2.6.2.5	Disperzní infračervená absorpční spektrometrie	182
2.6.2.6	Nedisperzní infračervená absorpční spektrometrie (NDIR)	183

2.6.2.7	Infračervená absorpční spektrometrie s použitím laditelných laserů (TDLAS).....	189
2.6.2.8	Infračervená absorpční spektrometrie s Fourierovou transformací (FTIR)	191
2.6.2.9	Ramanova spektrometrie	201
2.6.3	Emisní spektrometrie	211
2.6.3.1	Atomová emisní spektrometrie	212
2.6.3.2	Atomová fluorescenční spektrometrie v rentgenové oblasti	218
2.6.3.3	Neutronová aktivační analýza	233
2.6.3.4	Molekulová fotoluminiscenční spektrometrie.....	240
2.6.3.5	Molekulová chemiluminiscenční spektrometrie	244
3	Vzorkování.....	245
3.1	Vzorkování ovzduší.....	250
3.1.1	Aktivní metody vzorkování.....	252
3.1.1.1	Plynné analyty	253
3.1.1.2	Aerosolové částice.....	265
Odbočka 5	Osobní vzorkovací systémy.....	271
3.1.2	Pasivní metody vzorkování	274
3.1.2.1	Oxidy dusíku	280
3.1.2.2	Oxid siřičitý.....	281
3.1.2.3	Amoniak	281
3.1.2.4	Organické plyny a páry (těkavé organické látky).....	281
3.1.2.5	Ozon	283
3.2	Vzorkování odpadních plynů	283
3.2.1	Vzorkovací/měřicí stanoviště	295
3.2.1.1	Pracovní plošina	295
3.2.1.2	Měřicí úsek.....	297
3.2.2	Plynné analyty	299
Odbočka 6	Fugitivní emise	302
3.2.3	Aerosolové částice.....	305
3.2.3.1	Manuální gravimetrická metoda.....	308
3.2.3.2	Frekvenční snímač hmotnosti depozitu s kmitajícím kuželíkem (TEOM)	313
3.2.4	Pachové látky.....	316
Odbočka 7	Neextraktivní metody analýzy.....	319
3.3	Součásti vzorkovací trati	321
3.3.1	Záchytné systémy	322
3.3.1.1	Absorbéry	322
3.3.1.2	Adsorpční systémy	326
3.3.1.3	Kondenzační systémy.....	351
3.3.1.4	Filtry a separační hlavice.....	352
3.3.2	Měřicí a regulační zařízení	373
3.3.2.1	Plynoměry	374

3.3.2.2	Měřidla a regulátory průtoku.....	382
3.3.2.3	Měřidla teploty	395
3.3.2.4	Měřidla tlaku	397
3.3.3	Vzorkovací čerpadla.....	402
3.2.4	Vzorkovací potrubí, sondy a další součásti vzorkovací trati.....	406
4	Určení hmotnostního toku znečišťujících látek.....	415
4.1	Určení průtoku plynu potrubím.....	416
4.1.1	Měření.....	416
4.1.1.1	Měření rychlosti proudění měřením diferenčního tlaku.....	416
Odbočka 8	Bernoulliova rovnice	420
Prandtlovy trubice	422	
<i>Prandtlůva trubice typu L</i>	423	
<i>Prandtlůva trubice typu S</i>	425	
<i>Postup měření</i>	427	
4.1.1.2	Měření rychlosti proudění lopatkovými anemometry	431
4.1.1.3	Měření rychlosti proudění tepelnými anemometry	433
4.1.1.4	Měření rychlosti proudění vírovými anemometry.....	434
4.1.1.5	Měření průtoku ředěním značkovací látky	436
4.1.1.6	Měření průtoku měřením přechodového času značkovacího plynu.....	438
4.1.1.7	Měření průtoku trvale instalovanými měřicími systémy.....	440
<i>Systémy založené na měření diferenčního tlaku</i>	441	
<i>Systémy založené na měření rychlosti šíření ultrazvukového signálu</i>	444	
<i>Systémy založené na měření přenosu tepla proudícím odpadním plynem</i>	445	
4.1.2	Bilanční výpočet průtoku	446
4.1.2.1	Určení palivového faktoru.....	446
<i>Konstantní palivové faktory pro obchodně dodávaná fosilní paliva</i>	447	
<i>Palivové faktory odvozené z měrné výhřevnosti paliva</i>	448	
<i>Palivové faktory odvozené ze složení paliva</i>	449	
4.1.2.2	Určení tepelného příkonu	449
<i>Tepelný příkon odvozený ze spotřeby a výhřevnosti paliva</i>	449	
<i>Tepelný příkon odvozený z tepelného výkonu a tepelné účinnosti zařízení</i>	449	
4.1.2.3	Výpočet průtoku spalin	450
4.1.2.4	Měřítka výkonu	450
4.1.2.5	Příklady výpočtu	451
4.1.2.6	Ověření spolehlivosti vypočteného průtoku.....	453
4.2	Určení hmotnostní koncentrace analytu v plynu proudícím potrubím.....	454
5	Stanovení plynných majoritních složek a znečišťujících látek	455
5.1	Majoritní složky	458
5.1.1	Kyslík	458

<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	458
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	461
<i>Normovaná metoda stanovení</i>	467
5.1.2 Vodní pára	468
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	471
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	475
5.1.3 Oxid uhličitý	479
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	482
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	485
5.1.4 Argon	485
5.2 Znečišťující látky	486
5.2.1 Plynné anorganické znečišťující látky	486
5.2.1.1 Oxid uhelnatý	486
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	487
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	488
5.2.1.2 Oxidy dusíku	490
Azoxid (N_2O)	496
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	496
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	497
Oxid dusnatý (NO)	497
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	497
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	499
Oxid dusičitý (NO_2)	500
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	501
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	504
Suma NO a NO_2 vyjádřená jako oxid dusičitý (NO_2)	504
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	504
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	504
5.2.1.3 Oxid siřičitý	505
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	509
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	513
5.2.1.4 Ozon	519
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	519
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	521
5.2.1.5 Amoniak	524
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	526
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	529
5.2.1.6 Chlorovodík	531
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	532
<i>Kontinuální metody stanovení</i>	536
5.2.1.7 Fluorovodík	536
<i>Diskontinuální metody stanovení</i>	537